

26.75x31.37	1	עמוד 20	כותרת - גלובס	03/2015	46897252-3
עורך דין גק סמיתגורניצקי ושות משרד עורכי די - 13720					

עו"ד ג'ק סמית', שייצג בשנים האחרונות את חברות האנרגיה וודסייד ואדיסון בעסקיהן בישראל:

"כל שני וחמישי שומעים שהגז שייך לציבור. אז יש לי בשורה - זה לא נכון!"

מהמקרים הפכה היא למנהלת הישירה של המשאב. "זאת הסיבה שאין להתרשם מהילוך האימים של חברות הגז, המאיימות לעזוב את ישראל בשל התמלוגים שמוטלים עליהן. זאת, בעקבות החלטת ממשלה הקובעת כמה גז מותר להן לייצא, או בשל כל החלטה אחרת המתייחסת לגז הטבעי".

"פופוליזם של תחנות רדיו"

סמית' כופר בעצם הטרימינולוגיה שבה נוקטים גופים כגון עמותת אדם, טבע ודין, לגבי הבעלות על המשאבים הלאומיים בישראל. לדבריו, ההליכה אחר האווירה הציבורית בעניין זה, יוצרת סכנה ממשית למשק הישראלי בשל התלות שנוצרה, לפי שעה, במאגר "תמר".

סמית': "בשנים האחרונות מדיניות האנרגיה נקבעה על-ידי תוכניות רדיו, חברי-כנסת מהאופוזיציה, טוקבקים שונים ותנועות אזרחיות שונות המבקשות לפקח על כל צעד ושעל של הממשל בתחום הגז, שהפכו כל רווח של יום בתחום האנרגיה לסוג של עבירת גניבה".

סמית' מציין, כי "חוסר היכולת של הממשלה לתת מענה ברור, קוהרנטי ועקבי לקולות הפופוליוזם, הוא אשר הביא להברחת חברות האנרגיה כתוצאה מכך נוצרה תלות מסוכנת ביותר של כל משק האנרגיה בקבלת אספקת הגז ממאגר אחד (תמר), צינור אחד ומיתקן הפקה אחד. תקלה בכל אחד מהמקטעים הללו עלולה לגרום נזקים הנאמדים בעשרות-מיליארדי שקלים מדי שנה, עקב הצורך בשריפת דלקים יקרים יותר.

"אבל למי אכפת? הרי 'ניצחון' הציבור על טייקוני הגז הביא לשמחה וששון בלב האזרחים, ואלה שנלחמו מול הטייקונים לא רוצים שנקלקל להם את החגיגה, אם נשים את התוצאות של 'ניצחונם' מול פרצופם".

פופוליזם של תחנות רדיו או הילוך אימים על הציבור? הזמן יגיד. בעוד כמה חודשים נוכל להביט לאחור ולשפוט - האם חברות האנרגיה, לרבות אדיסון, הלקוחה של סמית' אכן עזבו את ישראל לבלי שוב? והאם לא באו אחרות במקומן. ●

מאגר תמר. של מי הגז הזה? (צילום: בן יוסטר)

(צילום: איל יצחק)

ג'ק סמית': "משקבע חוק הנפט, שפיתוח מאגר גז נעשה בדרך של הענקת רישיונות ליזמים, עם גילוי הגז, הגז הוא של היזמים. אזרח מן השורה אינו יכול לגשת לדלק או לנובל ולומר, תנו לי את הגז שלי. בעלי הרישיונות אינם קבלנים, אלא משקיעים הזכאים ליהנות ממלוא התועלת הכלכלית של התגליות"

בתעשייה עם זיקה כלכלית מהותית למדינות ערב". גם לגבי עתיד ההשקעות בישראל של נובל-אנרג'י, המחזיקה עדיין בנתחים משמעותיים ממאגרי "תמר" ו"לווייתן", סמית' אינו אופטימי. לדבריו, "עד כה השקיעה נובל חלק קטן מאוד מההשקעות האדירות הכרוכות בפיתוח מאגר לווייתן. כעת, כאשר שוק האנרגיה הבינלאומי כמשבר, אין לנובל כל תמריץ להיכנס להשקעות חדשות, ודאי לא במדינה המשנה את כללי המשחק החוקיים מדי שנה".

לדעת סמית', "לנובל עדיף להשקיע את הרווחים שהיא מניבה מ'תמר' ברכישת נכסי נפט וגז, שעוד מעט יתחילו להימכר במחירי מציאה, קרוב למרכז את הפעילות שלה בארה"ב, ולדחות את פיתוח לווייתן למועד נוח יותר מבחינתה".

"נכנסו בעיניים פקוחות לשוק"

ברכה, מנגד, סובר שחברות האנרגיה נכנסו בעיניים פקוחות לשוק שהיה ברור שהכללים בו טרם הוסדרו, ולפיכך יכלו לצפות לשינויים רגולטוריים גם לאחר כניסתן לתחום הגז בישראל.

ברכה מציין, כי "גם סמית' יודע שבמדינות שונות שבהן הזכיינים לא עשו שימוש נכון, ציבורי, שקוף וסביבתי בזיכיון שניתן להם, המדינה הפקיעה מהם את הזיכיון ובחלק

בכל יום, זה נכון לגבי מי מעיינות שמהם מופקים המים המינרליים, ובוודאי שזה נכון לגבי הגז". חברת אדיסון האיטלקית, לקוחתו של סמית', המחזיקה בשני רישיונות לחיפוש גז, ושנחשבה למועמדת מובילה גם לרכישת מאגרי "כריש" ו"תנין" מאת דלק ונובל, הודיעה לאחרונה שהיא שוקלת להקפיא את פעילותה בישראל. לדברי סמית', "מדינת ישראל השלימה לאחרונה 'טריפל' עגום, והבריחה תוך זמן קצר שלוש חברות אנרגיה בינלאומיות - וודסייד, אדיסון ונובל-אנרג'י".

סמית' סבור, כי הסיבה העיקרית ל"בריחת" החברות, כלשונו, נעוצה במה שהוא מכנה "כאוס רגולטורי השורר בתחום חיפוש הגז בישראל". לדבריו, "לפני שנה, חברת וודסייד מאוסטרליה ברהה לפני שהיא להוקיר ולהכיר תודה דולר אוסטרלי אחד, לאחר שכבר בשלב המשאומתן על עסקת רכישת נתח מ'לווייתן', שינתה המדינה, בין היתר, את כללי יצוא הגז, ואת כללי מיסוי רווחי היצוא.

"כאשר אדיסון ראתה שנוסף על כל אלה, המדינה משנה בהינף יד את כללי התחרות במשק הגז, היא כנראה למדה מגישת וודסייד ונקטה צעד דומה". סמית' מתאר את אותן חברות כחברות אמיצות, משום שלקחו סיכונים כדי לעשות עסקים בישראל. דבר שלדבריו, "אינו מובן מאליו כלל ועיקר

עו"ד ג'ק סמית', שותף בכיר במשרד עוה"ד גורניצקי, כופר בטענה, שלפיה המשאבים הלאומיים הם חזקת הכלל. לדבריו, אי-כיבוד זכויותיהם של בעלי הרישיונות לחיפוש גז יזיק למשק הישראלי בטווח הארוך: "מדינת ישראל השלימה לאחרונה 'טריפל' עגום, והבריחה תוך זמן קצר שלוש חברות אנרגיה בינלאומיות - וודסייד, אדיסון ונובל-אנרג'י" / גור מגידו

למשל, תנו לי את הגז שלי'. בעלי רישיונות החיפוש אינם קבלנים, אלא משקיעים הזכאים ליהנות ממלוא התועלת הכלכלית של תגליות הגז". סמית' מוסיף, כי "לו הגז היה באמת בבעלות הציבור, לא היה צורך ב'חוק נפט', אלא היו מקימים פשוט חברה ממשלתית-לאומית שתעסוק בחיפוש ובהפקה של נפט וגז, בדומה להפקת החשמל, שבמסגרתה הפקידה המדינה את תחום ייצור החשמל בידי חברת החשמל". עו"ד עמית ברכה, אינו מסכים עם הרברים. בעיניו, הקמת חברה ממשלתית שתעסוק בחיפוש ובהפקת הגז, דבר המצטייר כחזון פרוץ בדברי סמית', היא דווקא אופציה סבירה, אפילו רצויה בעיני חלק מהציבור. נקודת המוצא, של המצדדים במהלך, היא כי משאבי הטבע הם לעולם, נכס של הציבור.

"כאוס רגולטורי בתחום הגז"

לדברי ברכה, "הן מבחינה חוקית והן מבחינה ערכית, מוסרית וסביבתית. משאבי הטבע של מדינת ישראל שייכים לציבור, והיזמים חייבים להוקיר ולהכיר תודה למדינה דמוקרטית המאפשרת להם, על-פי חוק, לקבל זיכיונות לחיפוש ולהפקה של משאבי הטבע.

"בית המשפט קבע זה מכבר, שאפילו למדינה אין דבר משל עצמה, אלא שהציבור הוא הריבון במדינה דמוקרטית, ושהוא מפקיד את נכסיו הציבוריים בידי המדינה כנאמן, בידיעה שהיא תנהל אותם בראש ובראשונה לטובת האינטרס הציבורי. זה נכון לגבי האשלג בים המלח, זה נכון לגבי הפוספטים, זה נכון לגבי המחצבות שאותן כורים

שנים האחרונות נתקלו ענקיות האנרגיה בשינויי מדיניות תכופים מצד הרגולטורים, בדרך למימוש תוכניות הפיתוח של מאגרי הגז שהתגלו בעומק חופי ישראל. השינויים במדיניות בנושא הגז מבטאים את המאבק בין שתי תפיסות-עולם סותרות - האחת סוברת שמשאבים לאומיים הם נכס של אזרחי המדינה, והשכללים הרגילים לגבי קניין פרטי אינם חלים לגביהם, ומכאן "ההכשר" לשינויי המדיניות הרטרואקטיביים שהתרחשו; השנייה כופרת בעצם הטענה שהמשאבים הלאומיים הם חזקת הכלל, וטוענת שאי-כיבוד זכויותיהם של בעלי הרישיונות לחיפוש גז יזיק למשק הישראלי בטווח הארוך. עו"ד ג'ק סמית', שותף בכיר במשרד עוה"ד גורניצקי, ועו"ד עמית ברכה, מנכ"ל עמותת אדם, טבע ודין, מציגים את התפיסות השונות - למי שייך הגז הזה?

עו"ד סמית' ייצג בשנים האחרונות את חברות האנרגיה וודסייד ואדיסון בעסקיהן בישראל, והוא מומחה בולט בתחום האנרגיה. מיטע סמית' להתראיין ומן הטון החד-משמעי והבוטה של דבריו נדמה כי צבר משהו בבטן. לדבריו, "בשנים האחרונות שומעים כל שני וחמישי כי הגז שייך לציבור. אז יש לי בשורה לקוראים - זה לא נכון!"

"משקבע חוק הנפט, שפיתוח מאגר גז נעשה בדרך של הענקת רישיונות ליזמים, עם גילוי הגז, הגז הוא של היזמים, ולא של הציבור. כמה שזה נשמע לא פופולרי או פופוליסטי, יש להביא בחשבון כי אזרח מן השורה, אינו יכול לגשת לדלק או לנובל ולומר,